

Kamer keurt vandaag een legedoos-wet goed die het licht moet doen blijven branden

4 april 2019 - Jan Vande Putte

Op 4 april werd in de Kamer de kaderwet op capaciteitsmechanismen goedgekeurd (CRM genoemd). Een wet die ervoor zou moeten zorgen dat er de komende jaren voldoende elektriciteit is. Een kaderwet is in dit geval eigenlijk een mooi woord voor een lege doos. Na bijna 5 jaar heeft de federale regering het niet alleen gepresteerd om een begrotingsdeficit van 8,5 miljard achter te laten, maar ook een energiedeficit van duizenden megawatts. Een loodzwaar dossier dat doorgeschoven wordt naar de volgende federale én gewestregeringen.

De nucleaire misrekening

Een deficit ontstaat meestal door een combinatie van wanbeleid en slecht rekenwerk. De kapitale misrekening is hier dat de hardnekkige voorstanders van kernenergie, samen met de grootste industriële verbruikers en Engie-Electrabel het geloof aanhielden dat de kerncentrales zonder probleem zouden kunnen blijven werken na 2025. Na enkele winters met uitvallende reactoren weten we beter: ze zijn op, bieden geen zekerheid en zullen veel geld kosten om te verlengen. Intussen heeft de regering nagelaten om de vervanging te voorzien, een verrottingsstrategie aangestuurd door Engie om kernenergie incontournable te maken. Een incompetent minister van Energie heeft dit non-beleid vorm gegeven. De andere regeringspartijen stonden erbij en keken ernaar.

Op de valreep : coalition of the willing

Intussen staan een aantal sleutelfiguren op scherp. Elia werkt aan een grondige studie die op 30 juni op de tafel van de regeringsonderhandelaars zal vallen. Die studie zal - na evaluatie en discussie - de basis vormen voor het investeringsbeleid van de komende jaren. Elia

heeft slimme koppen, wordt professioneel geleid, maar bleef bij eerdere studies het moeilijk hebben om los te komen van verouderde technologie-oplossingen zoals nieuwe grote gascentrales. Gezien de hoogdringendheid zijn de verwachtingen voor de studie hoog gespannen en is er veel nervositeit, ook bij ons. Maar het is duidelijk: Elia moet een deel zijn van de oplossing.

Ook de industrie zit niet stil. Op 30 april organiseert een groep van innovatieve bedrijven uit de energiesector actief in vraagbeheer, warmtekrachtkoppeling of hernieuwbare energie samen met Greenpeace en de Bond Beter Leefmilieu een studiedag om de beschikbare oplossingen bijeen te brengen, over de gewest- of bevoegdheidsgrenzen heen. Een aantal oplossingen beschreven we eerder. Dit wordt meer dan het zoveelste dagje vergaderen: het toont de goesting om met een brede groep bedrijven, overheden, instellingen en NGOs aan échte oplossingen te werken, wars van de bevoegdheidsversnippering in ons complexe landje.

Met al ons geklaag over de politiek toch dit gezegd: ook daar zijn de geesten gerijpt en is er hoop. Net voor de verkiezingen had vandaag een meerderheid van de parlementsleden, over de grenzen van meerderheid-oppositie heen, wel de moed om een kaderwet goed te keuren. Op de valreep, met veel risico's, onaf en gebrekkig, maar wel noodzakelijk. Ongewoon in dit land. Maar tegelijk een verpletterende verantwoordelijkheid voor de nieuwe regeringen om na 26 mei de lege doos te vullen met echte oplossingen, zonder uitstel, zonder gekaapt te worden voor de belangen van Engie en consoorten.

GREENPEACE

Enorme risico's bij falend beleid volgende regeringen

De legedoois-wet moet nog gevuld worden in een complex proces tot maart 2021, het ultieme moment van de waarheid. Indien de federale en gewestregeringen het laten afweten zullen we opgezadeld worden met een veiling voor een hele reeks nieuwe gascentrales, die niet alleen veel CO2 gaan uitstoten maar ook veel geld kunnen kosten. Miljarden die beter aan hernieuwbare energie, WKK en energie-efficiëntie kunnen besteed worden. De tijd tikt.

Een bijzonder vervelend probleem is dat indien de kaderwet wordt gevuld met veel nieuwe gascentrales, de bestaande gascentrales zullen komen klagen. Bedrijven zoals Engie en EDF-Luminus die kandidaat zijn om nieuw gas te bouwen zullen tegelijk klagen dat de nieuwe gesubsidieerde gascentrales de rentabiliteit van hun eigen bestaande centrales doet dalen (kan je nog volgen?). De oplossing: meer geld van de consument om die arme jongens uit de nood te helpen en ook hun oude, reeds rendabele gascentrales te subsidiëren. Economen noemen zo iets een "windfall profit".

In de marge van dit alles mogen we niet vergeten dat Engie intussen zal proberen om (minstens) 2 kerncentrales langer open te houden. Daarbij zullen ze de indruk proberen te wekken dat ze geen vragende partij zijn. Voor hun barmhartige bereidwilligheid om met kernenergie door te gaan na 2025 zal de overheid over de brug moeten komen met veel geld, bv in de vorm van lagere provisies voor het kernafval of het verder afbouwen van de nucleaire rente. Wat zal Engie bieden in ruil? Zullen ze harde garanties geven dat hun kerncentrales elektriciteit zullen leveren wanneer die het meest nodig is op de koude winteravonden? U mag raden.

Conclusie: als de nieuwe federale en gewestregeringen wat aanmodderen of als er te lang onderhandeld wordt om een regering te vormen zijn we met z'n allen gezien. Volgens de CREG zou het ons tot 10 miljard kunnen kosten. De speerpunten van Greenpeace

De onderstaande speerpunten zijn geen volledig plan, maar het is waar we specifiek de nadruk op leggen. Samen met vnl. vraagsturing en warmtekrachtkoppeling kan de kloof gedicht

worden. Bestaande gascentrales blijven beschikbaar als een soort van noodgeneratoren, niet om veel uren te draaien maar wel beschikbaar als het nodig is. Ook de marktwerking wordt verbeterd, zodat subsidies vermeden worden.

- Als er goed werk geleverd wordt op zowel federaal als gewestelijk niveau, moet die CRM-subsidiewet niet geactiveerd worden in maart 2021. We staan niet alleen met dit standpunt, ook de CREG geeft er de voorkeur aan. De CRM is dan een ultieme noodmaatregel, niet wenselijk, en enkel te gebruiken als het beleid zou falen. Je weet maar nooit in dit land. Speerpunt 1 is voor ons dus bewaken dat de nieuwe regeringen hun job doen en alarm slaan als het misloopt.
- Tweede speerpunt is offshore wind. minstens 4000 MW operationeel voor de winter van 2025, dat is bijna 4 keer zo veel als vandaag. De windindustrie zegt dat het kan. Elia zal hard moeten werken om het mogelijk te maken, want er moet een bijkomende netwerkverbinding komen: het Ventilus project. Offshore wind draait bijna altijd, niet steeds aan vol vermogen als het minder waait, maar het levert een deel van de zekerheid, in het bijzonder in combinatie met vraagsturing en stockage. Dat gaat wellicht in tegen uw intuïtie, maar Elia moet dit berekenen in zijn studie van juni. Onze ruwe schatting: goed voor het equivalent van een paar gascentrales aan zeker vermogen.
- Derde speerpunt is elektrische efficiëntie. In het bijzonder een investeringsplan in verlichting op alle niveaus, een verlichtingsplan zeg maar. Een eerdere studie van ons toonde aan dat alleen al in de tertiaire sector dit 800MW kan uitsparen tijdens de winterpiek. Als we huishoudens erbij betrekken kan dit nog meer zijn. De energie die niet gevraagd wordt is de meest zekere vorm die er is want wat niet nodig is kan niet defect stilvallen, in tegenstelling tot een aftandse kerncentrale.

En nu allen aan het werk!